Ortaokul 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin İncelenmesi*

Dr. Niymet Bahşi

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9115-5432>

Öğretmen / Milli Eğitim Bakanlığı, Malatya – TÜRKİYE

Makale Geçmişi

Geliş: 28.09.2021

Kabul: 29.11.2021

On-line Yayın: 31.12.2021

Anahtar Kelimeler

Ortaokul Türkçe Ders Kitabı

Yazma Eğitimi

Yazma Etkinlikleri

Doküman İncelemesi

Süreç Temelli Yazma Eğitimi

Araştırma Makalesi

* “COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri” beyanları: Bu çalışma için herhangi bir çıkar çatışması bildirilmemiştir. Bu çalışma için etik kurul onayı gerekmemektedir.

DOI:

<http://dx.doi.org/10.29228/JASSS.52773>

Öz

Ders kitapları ve bu kitaplar içerisinde yer alan etkinlik çalışmaları, öğretmenlerinin derslerinde belirlenen hedeflere ulaşmak amacıyla sıklıkla kullanılan materyaller arasında yer alır. Bu doğrultuda nitel araştırma yaklaşımıyla yürütülen bu çalışmada doküman incelemesi yapılmıştır. Bu çalışmada ortaokul 8. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan yazma etkinlikleri incelenmiş ve bu amaçla çalışmada doküman incelemesi yapılmıştır. Araştırma kapsamına alınan örneklem ölçüt örneklem yoluyla belirlenmiştir. Belirlenen kitaptaki yazma etkinlikleri betimsel analiz tekniğiyle analiz edilmiştir. Kitapta yer alan yazma etkinlikleri “kazanım”, “süreç temelli yazma aşamaları” ve “metnin türüne dair bilgilendirmenin yapılmadığı etkinlikler” olmak üzere 3 amaç doğrultusunda incelenmiştir. Ortaokul Türkçe ders kitabındaki etkinlikler bu amaçlar doğrultusunda incelenerek veriler elde edilmiş ve betimsel analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen verilerin aktarılmasında ise ayrıntılı betimleme yoluna gidilmiş ve veriler örneklerle desteklenerek sunulmuştur. Araştırmanın sonucunda ortaokul 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki etkinliklerde 5 kazanımına hiç yer verilmediği tespit edilmiştir. Ayrıca kitaptaki etkinlikler süreç temelli yazmanın aşamaları bakımından incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda ise çoğunlukla hazırlık ve düzeltme aşamasına yönelik yönergeleri içeren etkinliklere yer verildiği belirlenmiştir. Taslak aşamasına yönelik 1, yayınlama aşamasına ilişkin yönergelerle sahip 3 etkinlik olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yapılan çalışmada 4 etkinlikte metin türüne yönelik bir yönlendirmenin olmadığı ve metin türü seçiminin öğrencinin seçimine veya öğretmenin yönlendirilmesine bırakıldığı saptanmıştır.

Atıf Bilgisi / Reference Information

Bahşi, N. (2021). Ortaokul 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin İncelenmesi. *Jass Studies- The Journal of Academic Social Science Studies*, 14(87): 15-32.

*Investigation of Writing Activities in the 8th Grade Turkish Textbook of Secondary School**

Dr. Niymet Bahşı

Teacher / Ministry of National Education, Malatya – TURKEY

Article History

Submitted: 28.09.2021

Accepted: 29.11.2021

Published Online: 31.12.2021

Keywords

Secondary School Turkish Textbook

Writing Education

Writing Activities

Document Review

Process-Based Writing Education

Abstract

Textbooks and the activity studies included in these books are among the materials frequently used by teachers in order to achieve the goals set in their lessons. In this direction, in this study carried out with a qualitative research approach, document analysis was carried out. The writing activities in the designated book were analyzed with the descriptive analysis technique. The writing activities in the book were examined in accordance with 3 purposes: "achievement", "process-based writing stages" and "activities that do not provide information about the type of text". As a result of the research, it was determined that the 5 acquisitions were not included in the activities in the 8th grade Turkish textbook of secondary school. In addition, the activities in the book were examined in terms of the stages of process-based writing. As a result of the research, it was determined that activities containing instructions for the preparation and correction phase were mostly included. It has been determined that there are 1 activities for the draft stage and 3 activities with instructions for the publishing stage. In addition, it was determined in the study that there was no guidance for text type in 4 activities and the choice of text type was left to the student's choice or the teacher's guidance.

Research Article

* Statements of "COPE-Code of Conduct and Best Practices Guidelines for Journal Editors": No conflicts of interest were reported for this article. Ethics committee approval is not required for this article.

DOI:

<http://dx.doi.org/10.29228/JASSS.52773>

GİRİŞ

Türkçe dersinin hedefleri temel dil becerileri olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi ve bu becerilerin öğrenciler tarafından günlük hayatta kullanılabilir olmasıdır (MEB, 2019). Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) geliştirilmesi gereken dört temel dil becerisi ile birlikte bu dört temel dil becerisi içerisinde yerleştirilmiş olarak verilen dil bilgisi de yer almaktadır. 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda dil bilgisi bağımsız bir alan olarak görülürken 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda dil bilgisi öğretim alanının kaldırılarak dil becerileri arasında harmanlandığı görülmektedir. Alan yazın çalışmaları incelendiğinde dinleme dil becerisi ve okuma dil becerisinin anlama başlığı altında verilirken konuşma dil becerisi ve yazma dil becerisinin anlatma başlığı altında verildiği görülmektedir. Dil becerileri aşağıda şekil 1'deki gibi ayrıştırılabilir:

Şekil 1. Dil Becerileri Sınıflandırması

Anlama, dinlenen bir konuşmanın veya okunan bir metnin içerik açısından doğru algılanmasıdır (Aktaş ve Gündüz, 2004: 57). Anlatma, ise aktarılan içeriğin söz ve yazı ile aktarılmasıdır (Karacaoğlu, Dağ ve Uzun, 2021: 10). Anlama dil becerileri aracılığı ile çevreden bilgileri toplarken anlatma dil becerileri aracılığı ile alınan bilgileri sözlü ya da yazılı olarak ifade etme fırsatı yakalanabilir. Bu kapsamda ele alındığında anlatma dil becerileri daha çok dış çevreye yönelik olmaktadır. Anlatma dil becerisinden biri olan yazmanın, alan yazında birçok tanımı yapılmıştır. Göçer (2014), bireyin duygularını, düşüncelerini, hayal ettiklerini, tasarladıklarını kağıda dökmesi olarak tanımlamaktadır. Göçer yazmanın tanımını üretim süreci olarak nitelendirmektedir. Yangın (2002) ise yazmanın, bireyler arasında iletişim kurma eylemi olduğuna değinerek yazma ve iletişim başlıklarını ele almaktadır. Özdemir (1991) tarafından yapılan tanımda ise, yazmanın bir plan çerçevesinde oluştuğu ve bir dizi etkinliğin bu plan çerçevesinde yapılması gerektiği üzerinde durulmuştur.

İnsanlar, duygu, düşünce, istek ve tasarımlarını, hayallerini başkalarına aktarmak, uzaktakilere duyurmak, gelecek nesillere ulaştırmak isterler ve bunun için de yazıya başvururlar (Özbay, 2002: 173). Bu gerekçeler doğrultusunda anlatma dil becerilerinden biri olan yazma becerisinin iyileştirilmesi, bir kuramın, bir fikrin bir sonraki nesle aktarılmasını sağlamak ile birlikte kuşaklar boyunca iletişimi ve etkileşimi sağlamak açısından elzem bir araç olarak görülebilmektedir. Ana dili ile ilgili kazanımların çoğunu bünyesinde bulunduran yazma becerisinin temel amaçları arasında şunları saymak mümkündür:

1. İletişim becerilerini geliştirme,
2. Öğrenme ve anlama becerilerini geliştirme,
3. Zihinsel becerileri geliştirme,

4. Sosyal becerileri geliştirme

5. Zihinsel bağımsızlık becerilerini geliştirme. (Güneş, 2007:162-163).

Belirlenen amaçlar dikkate alındığında yazma becerisi, birden fazla içeriği olan çok boyutlu bir dil becerisi alanıdır. Pritchard ve Honeycutt'a göre (2007: 29) yazılı anlatım hem gelişimsel özellik gösteren bilişsel bir süreç hem de sosyal bir davranıştır. Üstelik yazma becerisinin geliştirilmesindeki ve iyileştirilmesindeki bir diğer amaç, öğrencileri yazmaya karşı güdülenmiş, yazılı anlatım çalışmalarını kendi kendilerine değerlendirebilen ve gerekli düzeltmeleri bağımsız olarak yapabilen bireyler yetiştirmektir (Bryson, 2003: 1). Bu bağlamda öğrencilerin öğretim sürecinde kendilerini yazılı olarak ifade edebilmeleri için yazma becerisi kazandırılmaya çalışılmaktadır. Yazılı anlatım becerisi hem öğretim sürecinde yazılı sınavlarda başarılı olmanın hem de günlük hayatta kendini ifade etmenin anahtarıdır (Karatay, 2011:23).

Yazma becerileri 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndan önce davranışçı bir yaklaşım ile alınmış, öğrencilerin kendilerini ifade etmeleri arka plana itilerek taklit edilerek güzel yazı yazmalarına bakılmıştır. Yapılandırmacı dil yaklaşımı ile birlikte yazma öğretimi farklı bir boyutta ele alınmış, öğrencilere sadece taklit yoluyla güzel yazı yazmak değil aynı zamanda bireylerin bilgiyi zihinde yapılandırdığı, sorguladığı, ilişkilendirip kontrol ederek bir takım işlemler yaptığı bir beceri olarak yenilenmiştir (Karatay, 2011).

Karatay (2011: 28-29), anlatım bakımından iyi ve nitelikli yazıyı oluşturan iki temel öğenin planlama ve değerlendirme olduğunu belirterek, planlı yazma ve değerlendirmeye dayanan yazma sürecini;

1. Hazırlık: Konuyla ilgili beyin fırtınası yapma, öğrencilerin konuyla ilgili neler bildiklerini belirleme, araştırma yapma, gözlem ve deneyimlerden yararlanma, neler söyleyebileceğini belirleme.

2. Yazma Taslağı Oluşturma: Konuyu sınırlama, yazma amacını belirleme, ana maddeleri ve başlıkları düzenleme.

3. Yazma Taslağını Gözden Geçirme/ Düzenleme-Geliştirme: Konuyla ilgili nelere değinildiğini veya değinilmediğini ve konuya nasıl değinildiğini gözden geçirme, düzenleme.

4. Yazıyı Düzenleme: Dil ve anlatım yönünden, yazım ve noktalama açısından düzeltme.

5. Yazıyı Ortaya Koyma-Yayınlama: Yazılı anlatım metninin okurla paylaşılması, şeklinde planlanmıştır.

Buradan hareketle, ilgili araştırmanın amacı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan ortaokul 8. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan yazma becerisine yönelik oluşturulan etkinliklerin Türkçe Dersi Öğretim Programı (MEB, 2019)'na uygunluğunu incelemektir. Bu doğrultuda aşağıda yer alan alt problemlere yanıt aranmıştır:

- Ortaokul 8. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan etkinliklerin kazanımlara göre dağılımları nasıldır?
- Ortaokul 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki yazma etkinliklerinin "süreç temelli yazma boyutuna" göre incelenmesi sonucu elde edilen bulgular nelerdir?
- Ortaokul 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki yazma etkinliklerinde yer alan metin türüyle ilişkilendirilemeyen etkinlikler temasına ait bulgular nelerdir?

2. YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Nitel araştırma yaklaşımıyla yürütülen bu çalışmada doküman incelemesi yapılmaktadır. Doküman incelemesi, araştırılması amaçlanan olay ve olgular hakkında veya bilgi içeren yazılı materyallerin analizini içermektedir (Şimşek, 2009). Bu çalışmada araştırılması hedeflenen konu hakkında yazılı ve sözlü materyaller üzerinde detaylı bir araştırma yapılması amaçlanmıştır. Bu

çalışmada da ortaokul 8. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan yazma etkinlikleri incelenmiş ve bu amaçla çalışmada doküman incelemesi yapılmıştır.

Örneklem

Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemi türlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Araştırma kapsamında yer alan ve 2021-2022 eğitim öğretim yılında kullanılan Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 8. sınıf Türkçe Ders Kitabı (MEB, 2021) seçilmiştir. Araştırma kapsamında yer alan kitaptaki yazma etkinlikleri araştırmanın amaçları doğrultusunda incelenmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler doküman incelemesi yoluyla toplanarak elde edilmiştir. Doküman olarak ortaokul 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki yazma etkinlikleri betimsel analiz tekniğiyle analiz edilmiştir. Bu analiz türünde temel amaç elde edilmiş olan bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2003). Bu çalışmada betimsel analiz tekniğinin uygulanma amacı ise alan yazında bu amaçla hazırlanmış bir çalışmanın olmamasıdır. Ortaokul Türkçe ders kitabındaki etkinlikler bu amaçlar doğrultusunda incelenerek veriler elde edilmiş ve betimsel analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir.

Elde edilen verilerin aktarılmasında ise ayrıntılı betimleme yoluna gidilmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e (2018: 282) göre "Ayrıntılı betimleme ham verinin ortaya çıkan kavram ve temalara göre yeniden düzenlenmiş bir biçimde okuyucuya yorum katmadan ve verinin doğasını mümkün olduğu ölçüde sadık kalınarak aktarılmasıdır.". Bu doğrultuda bulgular bölümünde elde edilen veriler kitaptan seçilen örnek etkinliklerle desteklenerek sunulmuştur.

Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmada elde edilen verilerin analiz edildikten sonrasında bir alanda uzmanının (Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı öğretim üyesi) birinden yardım alınarak verilerin karşılaştırılması yapılmıştır. Görüş ayrılığı olan temalar gözden geçirilip ortak bir nokta belirlenmiştir. Güvenirlik için Miles ve Huberman'ın (1994) güvenirlilik formülü kullanılmış [Güvenirlilik=Görüş Birliği/(Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı)] ve sonuç olarak araştırmanın güvenirliliği .95 olarak hesaplanmıştır. Güvenirlilik sonucunun .70 üstü çıkması araştırmanın güvenilir olduğunu ortaya koymaktadır (Miles ve Huberman, 1994). Bu doğrultuda araştırmanın güvenilir olduğu ispatlanmıştır.

3. BULGULAR

8. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan temalar sırasıyla Erdemler, Millî Mücadele ve Atatürk, Bilim ve Teknoloji, Birey ve Toplum, Zaman ve Mekân, Milli Kültürümüz, Doğa ve Evren, Vatandaşlıktır. Çalışmanın amaçları doğrultusunda tespit edilen veriler tema, alt tema, etkinlik numarası ve frekans olarak belirtilmiştir. Örneğin Millî Mücadele ve Atatürk/Bayrağımızın Altında/7 şeklinde ifade edilen gösterim şekli 2. tema Millî Mücadele ve Atatürk'ün Bayrağımızın Altında metninin 7. etkinliğidir. Ayrıca kitapta yer alan tema sonlarındaki değerlendirme çalışmalarında yazma becerisine yönelik etkinlikler yer almadığı için bu bölümler araştırma kapsamına alınmamıştır.

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2018) yer alan kazanımlar programda verilen şekliyle bulgular kısmında verilmiştir. Programda kazanım numaralandırması örneği T.8.4.3. şeklinde ifade edilen kazanım için Türkçe Dersi 8. sınıf 4. dil becerisi olan yazmanın 3. kazanımı olduğunu belirtmektedir.

Ortaokul 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki etkinlikler "kazanımlar, süreç temelli yazma ve metin türü" olmak üzere üç amaç doğrultusunda incelenmiş ve bulgulara ulaşılmıştır.

3.1. Ortaokul 8. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan etkinliklerin kazanımlara göre dağılımları nasıldır?

Tablo 1: Ortaokul 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Yazma Etkinliklerinin Kazanımlar Bakımından İncelenmesine Ait Bulgular

Kazanımlar	Tema/ Konu Başlığı/Etkinlik Numarası	f
T.8.4.1.Şiir yazar.	Milli Mücadele ve Atatürk/Bayrağımızın Altında/7 Birey ve Toplum/Kaldırımlar/7 Zaman ve Mekan/Türkiye/7 Doğa ve Evren/Rüzgar/7	4
T.8.4.2.Bilgilendirici metin yazar.	Erdemler/İyimserlik ve Kötümserlik Üzerine/9 Erdemler/İnsanla Güzel/8 Milli Mücadele ve Atatürk/Kınalı Ali'nin Mektubu/8 Bilim ve Teknoloji/Uzay Giysileri/8 Birey ve Toplum/Dilimiz Kuşatma Altında/7 Milli Kültürümüz/Vatan Sevgisini İçten Duyanlar/9 Doğa ve Evren/Gündüzünü Kaybeden Kuş/8 Vatandaşlık/Yaşamaya Dair/7	8
T.8.4.3.Hikâye edici metin yazar.	Bilim ve Teknoloji/Parktaki Bilim/7 Birey ve Toplum/Karanlığın Rengi Beyaz/5 Doğa ve Evren/Yılkı Atı/9	3
T.8.4.4.Yazma stratejilerini uygular.		-
T.8.4.5. Anlatımı desteklemek için grafik ve tablo kullanır.	Doğa ve Evren/Gündüzünü Kaybeden Kuş/8	1
T.8.4.6. Bir işi işlem basamaklarına göre yazar.		-
T.8.4.7. Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.	Erdemler/İnsanla Güzel/8	1
T.8.4.8. Yazılarında mizahi öğeler kullanır.	Milli Kültürümüz/Göç Destanı/7	1
T.8.4.9. Yazılarında anlatım biçimlerini kullanır.		-
T.8.4.10. Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin	Milli Kültürümüz/Kız Kulesi/6	1

Türkçelerini kullanır.

T.8.4.11. Formları yönergelerine uygun doldurur	Birey ve Toplum/Portakal/6 Birey ve Toplum/Karanlığın Rengi Beyaz/5 Milli Kültürümüz/Bir Fincan Kahve /6 Milli Kültürümüz/Kız Kulesi/9	4
T.8.4.12. Kısa metinler yazar.		-
T.8.4.13. Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler.	Erdemler/İnsanla Güzel/8 Erdemler/Kaşığı/8 Erdemler/Kedi İle Fare/7 Milli Mücadele ve Atatürk/Bayrağımızın Altında/7 Milli Mücadele ve Atatürk/Kınalı Ali'nin Mektubu/8 Milli Mücadele ve Atatürk /Atatürk'ü Gördüm/7 Bilim ve Teknoloji/Parktaki Bilim/7 Bilim ve Teknoloji/Uzay Giysileri/8 Birey ve Toplum/Kaldırımlar/7 Birey ve Toplum/Karanlığın Rengi Beyaz/5 Zaman ve Mekan/Türkiye/7 Zaman ve Mekan/Peri Bacaları/5 Milli Kültürümüz/Göç Destanı/7 Doğa ve Evren/Yılkı Atı/9 Doğa ve Evren/Rüzgar/7 Vatandaşlık/Yaşamaya Dair/7	16
T.8.4.14. Araştırmalarının sonuçlarını yazılı olarak sunar.	Doğa ve Evren/Gündüzünü Kaybeden Kuş/8 Vatandaşlık/Kalbim Rumeli'de Kaldı/8	2
T.8.4.15. Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.		-
T.8.4.16. Yazdıklarını düzenler.	Erdemler/Kaşığı/9 Erdemler/İnsanla Güzel/8	2
T.8.4.17. Yazdıklarını paylaşır.	Erdemler/Kaşığı/9 Milli Mücadele ve Atatürk/Bayrağımızın Altında/7 Birey ve Toplum/Kaldırımlar/7 Zaman ve Mekan/Türkiye/7 Doğa ve Evren/Rüzgar/7	5
T.8.4.18. Cümlelerin öğelerini ayırt eder.	Bilim ve Teknoloji/Gündelik Hayatımızda E-Hastalıklar/10 Bilim ve Teknoloji/Simit ve Peynir'le Bilim İnsanı Öyküleri/8 Bilim ve Teknoloji/Parktaki Bilim/8 Bilim ve Teknoloji/Uzay Giysileri/7	

	Birey ve Toplum/Kaldırımlar/7	
	Birey ve Toplum/Karanlığın Rengi Beyaz/6	
	Birey ve Toplum/Portakal/7	
	Birey ve Toplum/Dilimiz Kuşatma Altında/7	14
	Birey ve Toplum/Karanlığın Rengi Beyaz/5	
	Zaman ve Mekan/Eşref Saat/6	
	Zaman ve Mekan/Peri Bacaları/7	
	Milli Kültürümüz/Vatan Sevgisini İçten Duyanlar/10	
	Milli Kültürümüz/Bir Fincan Kahve /6	
	Doğa ve Evren/Yılkı Atı/9	
T.8.4.19.	Milli Kültürümüz/Vatan Sevgisini İçten Duyanlar/9	
Cümle türlerini tanıır.	Milli Kültürümüz/ Bir Fincan Kahve/6	5
	Milli Kültürümüz/Kız Kulesi/10	
	Doğa ve Evren/Yılkı Atı/9	
	Doğa ve Evren/Rüzgar/8	
T.8.4.20.	Zaman ve Mekan/Türkiye/6	
Fiillerin çatı özelliklerinin	Zaman ve Mekan/Peri Bacaları/7	4
anlama olan katkısını	Zaman ve Mekan/Robinson Cruose/7	
kavrar.	Milli Kültürümüz/Göç Destanı/9	

Tablo 1’de görüldüğü gibi ortaokul 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki etkinlikler Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda (2018) yer alan 20 kazanıma göre değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonucunda en fazla etkinliğin yer aldığı “T.8.4.13. Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler.” kazanım (f=16) olmuştur. Bu kazanıma ait örnek etkinlik şu şekilde verilebilir:

Resim 1. “Bilim ve Teknoloji/Parktaki Bilim/7.Etkinlik Örneği” MEB (2021:102)

Örnekte görüldüğü gibi Bilim ve Teknoloji temasının “Parktaki Bilim” metninin 7. Etkinliğinde öğrencilere serim bölümü verilen bir hikâyeyi tamamlatarak hikâyeye uygun bir başlık belirlemeleri istenmiştir.13. kazanımın yer aldığı etkinliklere bakıldığında öğrencilerin bilgilendirici, hikâye veya şiir türünde metinler yazdırarak yazdıkları metne uygun olarak başlık belirlemeleri istenmiştir.

“T.8.4.18. Cümlelerin öğelerini ayırt eder.” Kazanımı ise 14 etkinlikte kitapta en çok yer alan

ikinci kazanım olmuştur. Bu kazanıma ait örnek etkinliğe şu örnek verilebilir:

Aşağıdaki cümlelerin ögelerini bularak karşılarındaki öge dizilişleriyle eşleştiriniz.

☒ D Hepimizin katkısıyla / dilimiz / giderek / yozlaştırılıyor.	Özne / Yer T. / Zarf T. / Yüklem	☒ A
☐ Harfleri İngilizce telaffuzuyla dillendirdik.	Özne / Zarf T. / Yüklem	☒ B
☐ Türkçe sözcükler İngilizce eklerle zenginleştiriliyor.	Belirtili Nesne / Zarf T. / Yüklem	☒ C
☐ Konuştuğumuz, yazdığımız Türkçemizi sevmiyoruz.	Zarf T. / Özne / Zarf T. / Yüklem	☒ D
☐ Diziler bu konuda âdeta yarışıyorlar.	Özne / Zarf T. / Yer T. / Yüklem	☒ E
☐ Türk dili; giderek benliğinden, özünden uzaklaşıyor.	Belirtili Nesne / Yüklem	☒ F
☐ Kişi mesleğini sevmese hayatta başarılı olamaz.	Özne / Zarf T. / Yer T. / Yüklem	☒ G
	Özne / Belirtisiz Nesne / Yüklem	☒ H

23

Resim 2: “Birey ve Toplum/Dilimiz Kuşatma Altında/7. Etkinlik Örneği” MEB (2021,136)

Örnekte görüldüğü gibi Birey ve Toplum temasının “Dilimiz Kuşatma Altında” metninin 7. Etkinliğinde öğrencilere cümlelerin ögelerini ayırt etmesi istenmiştir. Bu kazanım kapsamında öğrencilerin cümlelerin temel ve yardımcı ögelerini ayırt etmesi istenmiştir.

“T.8.4.2.Bilgilendirici metin yazar.” kazanımı 8 etkinlikle kitapta en çok yer alan üçüncü kazanım olmuştur. Bu kazanıma ait örnek etkinliğe şu verilebilir:

Aşağıdaki dörtlükten hareketle bilgilendirici bir metin yazınız.

(...)

Sımsıcak dostluklar sevgiler varken
Savaşlar kinler öfkeler neden
Bırakıp gideceğiz bir gün
Dünya bu kadar güzelken

• Yazınıza uygun bir başlık koyunuz. Giriş, gelişme, sonuç bölümlerini dikkate alınız.

• Yazınızı atasözü ve özdeyişlerle zenginleştiriniz.

• Yazdıklarınızı yazım ve noktalama kuralları yönünden gözden geçiriniz.

Resim 3: “Erdemler/ İnsanla Güzel/8. Etkinlik Örneği” MEB (2021/33).

Bu örnekte Erdemler temasının “İnsanla Güzel” metninin 8. Etkinliğinde öğrencilerden bilgilendirici metin yazması istenmiştir. Bu etkinlik kapsamında “T.8.4.7. Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.”, “T.8.4.13. Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler.”, “T.8.4.16. Yazdıklarını düzenler.” bu kazanımlara da yer vererek öğrencilerin yazma becerilerinin gelişimi hedeflenmiştir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan fakat incelenen 8. sınıf Türkçe ders kitabında yer almayan kazanımlar sırasıyla şunlardır:

- T.8.4.4. Yazma stratejilerini uygular.
- T.8.4.6. Bir işi işlem basamaklarına göre yazar.
- T.8.4.9. Yazılarında anlatım biçimlerini kullanır.
- T.8.4.12. Kısa metinler yazar.
- T.8.4.15. Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.

Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan fakat incelenen 8. sınıf Türkçe ders kitabında sadece bir etkinlikte (f=1) yer alan kazanımlarsa şunlardır:

- T.8.4.5. Anlatımı desteklemek için grafik ve tablo kullanır.
- T.8.4.7. Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.
- T.8.4.8. Yazılarında mizahi öğeler kullanır.
- T.8.4.10. Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.

Bu sonuçlar doğrultusunda Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan 20 kazanımdan 5 tanesine hiç yer verilmediği, 4 tanesine ise sadece 1 etkinlikte yer verildiği tespit edilmiştir.

İncelenen MEB Türkçe Ders Kitabındaki etkinlikler Türkçe Dersi Öğretim Programı’na göre incelenirken kazanımlarla ilişkilendirilemeyen etkinlik aşağıda gösterilmiştir:

Aşağıdaki görseli yorumlayarak görselle ilgili görüşlerinizi bir paragraf şeklinde yazınız.

Resim 4: “Bilim ve Teknoloji/Gündelik Hayatımızda E- Hastalıklar/9. Etkinlik Örneği” MEB (2021:86)

Resim 4’te yer alan etkinlik öğrencilerin görseli yorumlayarak düşüncelerini yazılı bir şekilde

ifade etmeleri istenmiştir. Fakat bu yönergeye uygun eşleşecek bir kazanım Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer almamaktadır.

3.2. Ortaokul 8. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan etkinlikler süreç temelli yazma boyutunda nasıl bir dağılım göstermektedir?

Süreç temelli yazma eğitimi hazırlık, taslak oluşturma, gözden geçirme, düzeltme ve yayınlama aşamalarını içermektedir. Bu aşamalar dikkate alınarak etkinlikler incelenmiş ve veriler elde edilmiştir:

Tablo 2: Ortaokul 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Yazma Etkinliklerinin “Süreç Temelli Yazma Boyutuna” Göre İncelenmesi Sonucu Elde Edilen Bulgular

Alt Temalar	Tema/ Konu Başlığı/Etkinlik Numarası	F
Hazırlık Aşaması	Erdemler/İyimserlik ve Kötümserlik Üzerine/9	12
	Erdemler/Kedi ile Fare/7	
	Millî Mücadele ve Atatürk/Kınalı Ali'nin Mektubu/8	
	Zaman ve Mekân/Türkiye/7	
	Millî Kültürümüz/Bir Fincan Kahve/7	
	Millî Kültürümüz/Kız Kulesi/9	
	Doğa ve Evren/Rüzgâr/7	
	Doğa ve Evren/Gündüzünü Kaybeden Kuş/8	
	Doğa ve Evren/Hava Kirliliği/8	
	Vatandaşlık/Haritada Bir Nokta/9	
Taslak Oluşturma	Vatandaşlık/Yaşamaya Dair/7	1
	Vatandaşlık/Zeytinyağı Üretimi/7	
Düzeltilme Aşaması	Erdemler/İyimserlik ve Kötümserlik Üzerine/9	6
	Erdemler/Kaşığı/9	
	Erdemler/İnsanla Güzel/8	
	Bilim ve Teknoloji/Parktaki Bilim/7	
	Birey ve Toplum/Portakal/6	
Yayınlama Aşaması	Birey ve Toplum/Karanlığın Rengi Beyaz/5	3
	Erdemler/Kaşığı/9	
	Millî Mücadele ve Atatürk/Bayrağımızın Altında/7	
	Doğa ve Evren/Rüzgâr/7	

Tablo 2’de gösterildiği gibi süreç temelli yazma sürecinin hazırlık aşamasına ilişkin 12, taslak aşamasına ilişkin 1, düzeltme aşamasına ilişkin 6, yayınlama aşamasına ilişkin 3 etkinliğin yer aldığı tespit edilmiştir. Bu doğrultuda ortaokul Türkçe 8. sınıf ders kitabındaki etkinliklerinin süreç temelli yazma aşamalarını dikkate almadan oluşturulduğu görülmektedir.

Süreç temelli yazmanın “Hazırlık Aşaması” alt temasına ilişkin şu etkinlik örnek olarak verilebilir:

b) Broşürden ve derse hazırlık bölümünde yaptığınız araştırmadan faydalanarak “Çanakkale Savaşı’nın tarihimizdeki önemi” ile ilgili bilgilendirici bir metin yazınız. Yazınıza uygun bir başlık koyunuz.

Resim 5: Millî Mücadele ve Atatürk/Kınalı Ali’nin Mektubu/8 Etkinlik Örneği” MEB (2021:67)

Resim 5’te yer alan Millî Mücadele ve Atatürk teması “Kınalı Ali’nin Mektubu” metni 8. etkinliğinde öğrencilerden Çanakkale Savaşı’nın önemi hakkında bir yazı yazmaları istenmiştir. Hazırlık aşamasında öğrencilerden etkinliğin a kısmında yer alan broşürü incelemesi ve konuyla ilgili araştırma yapması istenmiştir. Ancak sadece öğrencilerden konuyla ilgili araştırma yapması bu aşamada yapılması gerekenleri kapsamamaktadır. Bu aşamada öğrencilerin metinde kullanacağı anlatım tarzını ve yazısını paylaşacağı hedef kitlesini de belirlemelidir.

Süreç temelli yazmanın “Taslak Oluşturma” alt temasına ilişkin şu etkinlik örnek olarak verilebilir:

Sevgi sözcüğünün size çağrıştırdığı kavramları yazınız. Bu kavramlardan birini seçerek bilgilendirici bir metin yazınız. Aşağıdaki yazı taslağını doldurup yazınıza uygun bir başlık koymayı unutmayınız.

Resim 6: Erdemler/İyimserlik ve Kötümserlik Üzerine/9 Etkinlik Örneği” MEB (2021:19)

Taslak Oluşturma aşamasına örnek olarak alınan bu etkinlikte ise öğrenciden yazının konusunu, ana

fikrini belirlemeleri ve yazılarını giriş, gelişme ve sonuç bölümlerini ele alarak bir metin oluşturmaları istenmiştir. Taslak oluşturma süreci öğrencinin sadece ele alacağı konuyu belirlemesini değil aynı zamanda konuyu nasıl ele alacağını, metnin türünü ve metni sunacak hedef kitleyi de belirleme süreçlerini de içermektedir. Dolayısıyla bu etkinlikte bu aşamanın alt boyutlarına inilmemiştir.

Süreç temelli yazmanın “Düzeltilme Aşaması” alt temasına ilişkin şu etkinlik örnek olarak verilebilir:

8.

ETKİNLİK

"Kaşığı" metninin ana fikrinden yola çıkarak bir hikâye yazınız. Hikâyeye uygun bir başlık koyunuz.

Yazdıklarınızı yazım ve noktalama kuralları yönünden gözden geçiriniz.
Yazdıklarınızdan öğretmeninizin uygun gördüklerini sınıf ve okul panosunda paylaşınız.

Resim 7: Erdemler/Kaşağı/8 Etkinlik Örneği” MEB (2021:27)

Resim 7’de Erdemler teması “Kaşığı” metni 8. etkinliğinde öğrencilerden bir yazı yazmaları istenmektedir. Öğrencilerin bu yazıyı bitirdikten sonra metni gözden geçirmeleri ve yaptıkları yazım ya da noktalama yanlışlarını düzeltmeleri istenmiştir.

Süreç temelli yazma boyutunun düzeltme aşamasında öğrencilerin yazdıkları metni birden fazla okuyarak kendi hatalarını görmeleri ve hatalarını düzeltmeleri amaçlanmaktadır. Bu aşamada sadece imla ve noktalama yanlışlar değil, cümlelerin ve paragrafların birbirleriyle anlam bakımından da bir bütünlük içinde olmasına dikkat edilmesi gerekir. Kitapta yer alan etkinliklerin bunlara yönelik bir yönergesinin olmadığı tespit edilmiştir.

Süreç temelli yazmanın “Yayınlama” alt temasına ilişkin şu etkinlik örnek olarak verilebilir:

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki temalardan istediğinizi seçerek bir şiir yazınız. Şiirinize uygun bir başlık koyunuz.

Bayrak	Özgürlük	Millî Mücadele	Cesaret
Fedakârlık	Vatanseverlik	Gazilik	Şehitlik

! Beğenilen şiirleri sınıf ve okul panosunda sergileyiniz.

Resim 8: Millî Mücadele ve Atatürk/Bayrağımızın Altında/7 Etkinlik Örneği” MEB (2021:51)

Resim 8’de Millî Mücadele ve Atatürk teması Bayrağımızın Altında metni 7. etkinliğinde öğrencilerden bir şiir yazmaları istenmiştir. Şiir yazıldıktan sonra gerekli düzenlemeler yapılarak panoda sergilenmesi istenmiştir. Öğrencilerin yazdıkları metinleri sınıf ortamında paylaşması öğrenciyi güdüleyerek yazma becerisinin gelişimine katkı sağlayacaktır.

3.3. Ortaokul 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Yazma Etkinliklerinde Yer Alan Metin Türüyle İlişkilendirilemeyen Etkinlikler Temasına Ait Bulgular

Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda metin türüyle ilgili “T.8.4.1. Şiir yazar., T.8.4.2.Hikâye yazar., T.8.4.3.Bilgilendirici metin yazar.” yer alan kazanımlardır. Bu kapsamda ortaokul 8. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan etkinlikler incelenerek şu bulgulara ulaşılmıştır:

Tablo 3: Ortaokul 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Yazma Etkinliklerinde Yer Alan Metin Türüyle İlişkilendirilemeyen Etkinlikler Temasına Ait Bulgular

Temalar	Tema/ Konu Başlığı/Etkinlik Numarası	f
Metin Türüyle İlişkilendirilemeyen Etkinlikler	Bilim ve Teknoloji/Gündelik Hayatımızda E-Hastalıklar/9 Birey ve Toplum/Portakal/6 Vatandaşlık/Haritada Bir Nokta/9	3

Tablo 3’te “Metin Türüyle İlişkilendirilemeyen Etkinlikler” temasına ilişkin verilen etkinlik numaralarından şu örnekler verilebilir:

Metin türüyle ilişkilendirilemeyen etkinliklere şunlar örnek olarak verilebilir:

Aşağıdaki görseli yorumlayarak görselle ilgili görüşlerinizi bir paragraf şeklinde yazınız.

Resim 9: Bilim ve Teknoloji/Gündelik Hayatımızda E- Hastalıklar/9 Etkinlik Örneği” MEB (2021:86)

a) Günlük yaşamınızda edindiğiniz izlenimleri, bu izlenimlerin yarattığı duygu ve düşüncelerinizi anlatan bir yazı yazınız.

Resim 10: Birey ve Toplum/Portakal/6 Etkinlik Örneği" MEB (2021:128)

b) Dünya Etik Haftası ile ilgili bir kompozisyon yarışmasına katılacağınızı düşünün. Afişten yola çıkarak bir yazı yazınız.

Resim 11: Vatandaşlık/Haritada Bir Nokta/9 Etkinlik Örneği" MEB (2021:261)

Resim 9'da "Bilim ve Teknoloji" teması "Gündelik Hayatımızda E- Hastalıklar" metni 9. etkinlik, Resim 10'da "Birey ve Toplum" teması "Portakal" metni 6. Etkinlik ve Resim 11'de "Vatandaşlık" teması "Haritada Bir Nokta" metni 9. Etkinliğinde görüldüğü gibi öğrencilerden bir yazı yazmaları istenmiştir. Fakat bu aşamada öğrencilerin hangi metin türünde yazı yazmaları noktasında bir bilgi verilmemiştir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Eğitim öğretim sürecinde öğretmene dersi işlemede yardımcı olan kaynaklardan biri ders kitaplarıdır. Özbay (2003) tarafından yapılan çalışmada, öğretmenlerin ders içerisinde ders kitaplarını temel materyal olarak kullanma oranlarının %94,44 olduğu tespit edilmiştir. Demir (2013) yaptığı çalışmada, ders kitaplarının öğrencilere bilgiyi kapsamlı bir şekilde sunduğunu belirtirken Çeçen ve Çiftçi' ye göre (2007) Türkçe ders kitapları, Türkçe dersinin ana malzemesini oluşturan dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma dil becerilerinin öğrencilere edindirilmesi noktasında önemli bir görev üstlenmektedir. Yine Atalay'a (2015) göre, Türkçe derslerinde öğrencilere kazandırılmaya çalışılan dört temel dil becerileri her temada yer alan metinler ve bu metinlerin altında yer alan etkinlik çalışmaları kapsamında yapılmaktadır. Araştırmalara konu edinilen bu çalışmalar göstermektedir ki Türkçe ders kitapları ve bu kitaplar içerisindeki metinler ile birlikte etkinlik çalışmaları, Türkçe öğretmenlerinin derslerinde belirlenen hedeflere ulaşmak amacıyla sık sık kullandıkları materyallerdir. 2018 Türkçe dersi öğretim programı'nda yazma becerisi alanında kazandırılması hedeflenen kazanımlar, iyi bir yazı oluşturabilmek için yapılması gerekenler belli bir plan dahilinde verilmektedir (MEB, 2018). Türkçe dersi öğretim programı' na göre (2018) 16 adet 5.sınıf yazma kazanımı, 14 adet 6. Sınıf yazma kazanımı, 17 adet 7. Sınıf yazma kazanımı ve 20 adet 8. Sınıf yazma kazanımı yer almaktadır. Bu araştırmada ortaokul Türkçe 8. Sınıf ders kitabındaki yazma etkinlikleri "kazanım" "süreç temelli yazma aşamaları" ve "metnin türüne dair bilgilendirmenin yapılmadığı etkinlikler" olmak üzere 3 amaç doğrultusunda incelenmiştir. Türkçe ders kitabındaki yazma etkinlikleri

yazma kazanımları doğrultusunda incelendiğinde en çok “T.8.4.13. Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler.” Kazanımına yer verildiği tespit edilmiştir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda bulunan 8. sınıf düzeyindeki 20 kazanımdan “T.8.4.4. Yazma stratejilerini uygular.” “T.8.4.6. Bir işi işlem basamaklarına göre yazar.”, “T.8.4.9. Yazılarında anlatım biçimlerini kullanır.”, “T.8.4.12. Kısa metinler yazar.” ve “T.8.4.15. Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.” 5 kazanımın etkinliklerde yer almadığı; “T.8.4.5. Anlatımı desteklemek için grafik ve tablo kullanır.”, “T.8.4.7. Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.”, “T.8.4.8. Yazılarında mizahi öğeler kullanır.”, “T.8.4.10. Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.” etkinliklerine ise sadece 1 etkinlikte yer verildiği tespit edilmiştir.

Ortaokul Türkçe 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki etkinliklerin süreç temelli yazmanın aşamaları bakımından incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda ise çoğunlukla hazırlık ve düzeltme aşamasına yönelik yönergeleri içeren etkinliklere yer verildiği belirlenmiştir. Taslak aşamasına yönelik 1, yayınlama aşamasına ilişkin yönergelere sahip 3 etkinlik tespit edilmiştir. Etkinlikler incelenirken öğrencilerin oluşturdukları metinlerde giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine yer vermesi gerektiğini belirten bazı etkinlikler tespit edilmiştir. Ancak bu etkinliklerin yazma sırasında öğrencilerin sürece yönlendirmesi konusunda eksik kalmaktadır.

Ayrıca yapılan çalışmada 4 etkinlikte metin türüne yönelik bir yönlendirmenin olmadığı da tespit edilmiştir. Bu doğrultuda metin türü seçimi öğrencinin seçimine veya öğretmenin yönlendirilmesine bırakılmıştır.

Alan yazında Türkçe ders kitaplarında yer alan etkinliklerin yetersizliğini tespit eden çalışmalar yer almaktadır. (İşcan, 2004; Yılmaz, 2005; Duran, 2006; Kayabekir, 2010; Ayhan, 2010; Batur, 2010; Kırbaz, Orhan ve Topal, 2012; Akın, 2015; Mazlum ve Mazlum, 2016; İşcan ve Cımbız, 2018; Karacaoğlu, Dağ ve Uzun, 2021). Yapılan tüm bu çalışmalara bakıldığında temel dil becerilerinin öğrencilere kazandırılması için kullanılan temel kaynak olan ders kitaplarının incelenmesi ve gerekli düzenlemelerin gerçekleştirilmesi oldukça önemlidir.

Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda şu öneriler getirilebilir:

- Kitapların hazırlanma sürecinde etkinlikler Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda kazanımlar göz önünde bulundurularak hazırlanmalıdır.
- Bu kapsamda farklı yayınevlerine ait kitaplardaki yazma etkinlikleri incelenerek analizi yapılmalıdır.
- Öğretmenlere yazma becerisinin gelişimini destekleyecek nitelikte etkinlik kitapları hazırlanmalıdır.
- EBA’ da yazma becerisine yönelik zengin içerikli ders materyalleri yer almalıdır.

KAYNAKÇA

- Akın, E. (2015). Türkçe Çalışma Kitaplarındaki (6, 7 ve 8. Sınıflar) Dil Bilgisi Etkinliklerinin Çeşitli Açılardan Değerlendirilmesi. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10 (15), 19-34.
- Aktaş, Ş. ve Gündüz, O. (2004). Yazılı ve Sözlü Anlatım-Kompozisyon Sanatı. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ayhan, Y. (2010). İlköğretim 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Resimlemelerinin Biçim ve İçerik Açısından 11 Yaş Grubuna Uygunluğu ve Aynı Yaş Grubu Öğrencilerin Yaptığı Resimlemelerle Karşılaştırılması, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Batur, Z. (2010). Anadili Öğretiminde Gösterge Bilimin Yeri: Ana Dili Ders Kitaplarındaki Sözel Metinlerle Gösterge Metinleri Bütünselliğinin Analizi. *Turkish Studies*, 5 (4), 174-200.
- Bryson, F. K. (2003). An Examination Of Two Methods Of Delivering Writing Instruction To Fourth Grade Students. Texas Woman’s University.
- Çerçi, A. (2016). 6. sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitabının etkinliği oluşturan unsurlar bakımından

- değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(4), 1984-1998.
- Çevik, A. ve Güneş, F. (2017). Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(2), 272-286.
- Çeçen, M.A. ve Çiftçi, Ö. (2007). İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Tür ve Tema Açısından İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 173, 39-49.
- Çiçek, M. ve Alcellat, N. (2014). İlköğretim Türkçe dersi kitaplarındaki Türkçe yanlışları ve eksiklikler üzerine bir inceleme. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(4), 120-134.
- Demir, M. (2013). İlköğretim IV. Sınıflar Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Açısından Değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 43(197), 80-94.
- Demir A. T. (2015). Yazma Becerisi Açısından Örnek Bir Kitap İncelemesi. *AÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (54), 727-777.
- Duran, S. (2006). Türkçe Derslerinde Resimlerin Kullanımı ve Öğrencilerin Metinleri Anlamalarına Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Göçer, A. (2014). Yazma Eğitimi. Ankara: Pegem Akademi.
- Güneş, F. (2007). Dil Öğretim Yaklaşımları ve Türkçe Öğretimindeki Uygulamalar. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 123-148.
- İşcan, A. (2004). İlköğretim İkinci Kademe Sekizinci Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Öğrencilere Estetik Zevk Kazandırmadaki Rolü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- İşcan, A. ve Cımbız, A. T. (2018). Ortaokul 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Resimlerin Metinlerle Uyum Düzeyinin İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (1), 250- 272.
- Karacaoğlu, M.Ö., Dağ, M. ve Uzun, O. (2021). Türkçe Ders Kitaplarındaki Yazma Etkinliklerinin İncelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 96-126.
- Karatay, H. (2011). Süreç Temelli Yazma Modelleri: Planlı Yazma ve Değerlendirme. *Yazma Eğitimi*, 2, 21-43.
- Kayabekir, T. (2010). İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Tasarımında Yer Alan İllüstrasyonların (Resimlemelerin) Metne Uygunluk Açısından Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Kırbaş, T., Orhan, S. ve Topal, Y. (2012) İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarındaki Görsel Ögelere Öğretmen Görüşlerinden Hareketle Eleştirel Bir Bakış. *Turkish Studies* 7(4), 2225- 2235.
- Mazlum, Ö. ve Mazlum, F.S. (2016) İlköğretim 4. Sınıf Ders Kitaplarının Görsel Tasarımına Yönelik Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 4 (1).1-18.
- MEB (2006). Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar). Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Özbay, M. (2002). Yazılı Anlatım Becerisinin Geliştirilmesi. Ankara: Can Reklamevi Basın Yayın.
- Özbay, M. (2003). Türkçe Öğretiminde Hedef-Araç İlişkisinin Ders Kitabı Örneğinde Değerlendirilmesi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (13), 59.
- Özdemir, E. (1991). Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Pritchard, R. J. and Honeycutt, R. L. (2007). Best Practices in Implementing A Process Approach To Teaching Writing. *Best practices in writing instruction*, 28-49.
- Yangın, B. (2002). Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi. Ankara: Dersal Yayıncılık.
- Yılmaz, A. (2005). İlköğretim Okulları İlk Kademedeki Okutulan Ders Kitaplarının Resimlemeleri Yönünden Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.